

Matei Paun: Un an mai tarziu si cateva sute de miliarde in minus

[Matei Paun](#) 19.09.2008

Cu ceva mai mult de un an in urma, scriam in aceste pagini despre inceputul crizei financiare. Crahul este acum in curs. Zilele astea sunt mereu intrebate: cat de rau o sa fie? Cand se va sfarsi? Ce inseamna pe plan global si pentru Romania. Poate ca a venit vremea unei actualizari fata de anul trecut prin acest articol.

Fannie Mae si Freddie Mac au fost nationalizate. Lehman, unul dintre cele mai vechi nume pe Wall Street, s-a declarat in stare de faliment. AIG, cea mai mare companie de asigurari din lume, cu un portofoliu de peste 1000 de miliarde de dolari, a fost de asemenea nationalizata. Merrill Lynch, un alt nume legendar pe Wall Street, a disparut ca entitate independenta. Ai fi tentat sa spui ca ce-a fost mai rau a trecut.

Din pacate, cred ca asta e o privire optimista si de fapt am fi norocosi daca am fi acum la jumatatea crizei. Morgan Stanley si Goldman Sachs, ultimele banci americane de investitii independente, vor gasi probabil un cumparator in urmatoarele saptamani sau vor fi amenintate cu disparitia.

Ma astept la falimentul mai multor mari banci comerciale, precum si la zeci, poate chiar sute de falimente la cele mici si mijlocii. Aceasta situatie va fi exacerbata de continuarea incetarii de plata la multi datornici ai creditului ipotecar. Si alte categorii de datorii vor simti stransoarea - credite de consum, imprumuturi auto etc. Datoriile anulate si pierderile vor continua sa sporeasca in intreg sectorul financiar, eliminand incetul cu incetul actori care nu-si mai pot acoperi pierderile. Sistemul American de asigurare a depozitelor, FDIC, va necesita probabil recapitalizare pe masura incapacitatii de a face fata falimentelor bancare asteptate.

Cantitatea de capital utilizata de guvernul Statelor Unite pentru a sprijini sistemul financiar este atat de mare incat ar putea pune in pericol nota sa de risc, care a fost pana acum impecabila. Unii experti estimeaza dublarea datoriei publice, dupa toate masurile luate. In orice caz, creditul se va scumpi nu numai pentru stat, dar si pentru intreaga economie, exacerband recesiunea care bate la usa. Desi mai e pana acolo, ar trebui sa ne reamintim ca Marea Britanie a fost salvata de FMI la sfarsitul anilor '70. Si de asemenea, sa ne amintim ca la inceputul secolului XX Argentina era printre primele cinci economii ale lumii...

Statele Unite si Marea Britanie continua sa fie afectate intr-un mod disproportionat in termeni de

falimente, dar intreaga planeta va resimti efectele scumpirii si reducerii disponibilitatii creditelor. In termen de un an vom fi confruntati probabil cu o recesiune globala.

Pentru Romania acestea nu sunt vesti bune. Deja cresterea in sectorul imobiliar s-a oprit. Nicio mare tranzactie imobiliara nu a fost efectuata anul acesta. Cand fondurile de investitii se opresc din achizitii, acest lucru va frana planurile constructorilor care aveau intentia sa construiasca

malluri sau birouri, acum cand "iesirea" a disparut. Bancile si-au redus substantial disponibilitatea de finantare a proiectelor imobiliare, iar marii investitori, care de obicei cumparau zeci de apartamente nefinisate o data, au disparut demult. Azi, creditul e fie indisponibil, fie foarte scump.

Acest lucru are un efect de contaminare a altor sectoare. Explozia in sectorul materialelor de constructii s-a oprit; cererea si preturile scad pretutindeni. Companiile de constructii incep sa aiba dificultati.

Politica excesiv de optimista a imprumuturilor s-a intors acum impotriva sectorului bancar. Cele mai multe credite erau "garantate" prin ipoteci pe proprietatile imobiliare. Dar aceste proprietati erau supraevaluate si multe in chip fraudulos. Bancile incep acum sa descopere ca aceste garantii n-au nicio valoare, mai ales intr-un sector imobiliar inghetat. Acest lucru va duce la pierderi de milioane de euro si o si mai mare reticenta in a acorda credite. Bancile locale sunt cele mai vulnerabile, desi nici unele banci straine nu sunt invulnerabile.

Criza din New York si Londra face ca Romania sa nu mai poata ascunde carentele sale macroeconomice. In mod inexplicabil, Ministerul Finantelor intentioneaza sa lanseze un nou imprumut pe pietele internationale - nu putea gasi un moment mai nefavorabil! Leul este sub o presiune sporita, devenind tot mai vulnerabil la un "atac de panica". Putem doar spera ca o criza a ratei de schimb poate fi evitata, iar incetinirea cresterii economice (inevitabila in acest moment!) va domoli cel putin inflatia si va ajuta la corectarea uriasului deficit de cont curent.

Criza nu are sanse sa dispara prea curand si ar putea de fapt sa duca la o recesiune prelungita, mai ales in Statele Unite. Sa nu uitam ca la 20 de ani de la apogeu, Japonia are in continuare o crestere economica anemica, iar indexul bursier Nikkei este la mai putin de jumatate din valoarea atinsa in 1989... In orice caz suntem confruntati cu perspective mai multor ani de dificultati economice.

Articolul de anul viitor s-ar putea dovedi extrem de similar celui de anul acesta.